

29 Cdo 2439/2000 Vážné důvody pro vystoupení účastníka ze sdružení mohou spočívat jak v událostech na straně účastníků, tak ve vnějších okolnostech, majících dopad na dosažení sjednaného účelu sdružení. Vždy musí jít o takový důvod, pro který i přes újmu způsobenou o ...

Nejvyšší soud, 29 Cdo 2439/2000, [C 501]

C 501. K vystoupení ze sdružení z vážných důvodů

Vážné důvody pro vystoupení účastníka ze sdružení mohou spočívat jak v událostech na straně účastníků, tak ve vnějších okolnostech, majících dopad na dosažení sjednaného účelu sdružení. Vždy musí jít o takový důvod, pro který i přes újmu způsobenou ostatním účastníkům nelze na vystupujícím účastníkovi spravedlivě požadovat, aby ve sdružení dále setrval. Takovým vážným důvodem však nemůže být změna právní úpravy daňové povinnosti účastníka, resp. skutečnost, zda účastník sdružení je či není plátcem daně, nebo dokonce okolnost, že další setrvání účastníka ve sdružení mu brání dosáhnout zrušení jeho registrace jako plátce daně z přidané hodnoty.

[§ 838](#) odst. 1 ObčZ - smlouva o sdružení

Rozsudek ze dne 22. května 2001, sp. zn. 29 Cdo 2439/2000

Z odůvodnění: Krajský soud v Ostravě k odvolání žalobce rozsudkem změnil rozsudek Okresního soudu v Ostravě v zamítavém výroku tak, že „odpůrkyně je povinna vyklidit nebytové prostory v budově pavilonu zkolaudovaného rozhodnutím stavebního úřadu bývalého ObNV Ostrava 2, zn. Výst. 1737/79-Gr ze dne 29. 5. 1979 pod č. 6 a dosud nezapsaného v katastru nemovitostí, stojícího na pozemku v katastrálním území O. u Katastrálního úřadu v O., a to čtvrtkruhovou prosklenou přístavbu přiléhající k západní části I. nadzemního podlaží pavilonu, včetně vstupního vestibulu této přístavby, obojí o výměře 162,24 m²a tyto vyklizené nebytové prostory předat navrhovateli do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku“.

Odvolací soud, shodně se soudem prvního stupně usoudil, že mezi žalobcem jako příspěvkovou organizací a žalovanou došlo k uzavření platné smlouvy dne 30. 3. 1993 ve znění pozdějších dodatků, podle [§ 829](#) a násl. ObčZ o sdruženém provozu výstavní expozice terarijních zvířat, umístěné ve výukovém pavilonu inv. č. 2815/123, k němuž má žalobce právo hospodaření, stojícím na pozemku - ostatní plocha, zapsaném v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu v O., obec O. Rovněž shodně se soudem prvního stupně kvalifikoval odvolací soud podání žalobce ze dne 21. 6. 1994 adresované žalované a označené jako „odstoupení od smlouvy“ podle jeho obsahu tak, že v něm žalobce projevil vůli vystoupit ze sdružení z vážných důvodů podle [§ 838](#) odst. 1 věty druhé ObčZ. Na rozdíl od právního názoru soudu prvního stupně, podle kterého změnou právní úpravy daně z přidané hodnoty, kdy se žalobce stal plátcem daně pouze na základě existence smlouvy o sdružení, nedošlo k vážnému zhoršení ekonomické situace žalobce a tím i k vážnému důvodu pro jeho vystoupení ze sdružení, dovodil odvolací soud, že na straně žalobce existovaly vážné důvody, zhoršující jeho majetkovou situaci, právě v důsledku změny zákona č. [588/1992 Sb.](#), o dani z přidané hodnoty, a to novelou č. [196/1993 Sb.](#) Odvolací soud konstatoval, že majetkový dopad této změny daňové úpravy na žalobce představoval částku okolo půl milionu korun v jeho neprospěch. Protože další trvání smluvního vztahu mezi účastníky bylo tou skutečností, která bránila žalobci dosáhnout zrušení své registrace plátce DPH, přičemž se mu nepodařilo dohodnout se žalovanou jině řešení, je třeba podle odvolacího soudu jeho úkon ze dne 21. 6. 1994 považovat za platné vystoupení ze sdružení, odůvodněné právě těmito vážnými důvody. Proto odvolací soud změnil zamítavý výrok soudu prvního stupně tak, že žalobě na vyklizení shora uvedených nebytových prostor vyhověl.

Žalovana napadla rozsudek odvolacího soudu dovoláním, ve kterém navrhla rozhodnutí zrušit a věc vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Vytýkala odvolacímu soudu, že z neúplných, resp. nesprávných skutkových zjištění vyvodil nesprávný právní závěr o tom, že žalobce opravňovaly k vystoupení ze sdružení vážné důvody. Dovolatelka namítla, že prokázaná škoda vzniklá žalobci jako plátcí DPH činila za 3. čtvrtletí 1994 pouze částku 42 898 Kč, přičemž DPH není ani nákladovou, ani výnosovou položkou účetnictví. Poukázala na jiné podnikatelské aktivity žalobce, podnikajícího na základě živnostenských oprávnění, pro které by měl být plátcem DPH i při neexistenci smlouvy o sdružení. Odvolací soud pominul, že uzavřením expozice z viny žalobce vznikla rovněž škoda. Dále dovolatelka uvedla, že smlouva měla zabezpečit i zvýšení příjmů žalobce z prodeje odchovaných zvířat, přičemž pro nedodržení smlouvy musely být chované exempláře rozprodány, což způsobilo žalobci škody, které nikdo nevyčíslil. Konečně dovolatelka upozornila, že i jí vznikly statistické škody zrušením expozice a zmařením podnikatelského záměru.

Nejvyšší soud posoudil dovolání podle [OSŘ](#) ve znění platném do 31. 12. 2000, a to s ohledem na část dvanáctou hlavu I bod 17. zákona č. [30/2000 Sb.](#)

Protože dovolací soud neshledal pochybení odvolacího soudu v jeho skutkovém zjištění, které v podstatné části vycházelo z provedeného dokazování, musel konstatovat, že uplatněný dovolací důvod uvedený v [§ 241](#) odst. 3 písm. c) OSŘ není naplněn. K opačnému závěru však dospěl dovolací soud v případě důvodu uplatněného dovolatelkou podle [§ 241](#) odst. 3 písm. d) OSŘ, totiž, že napadený rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Pokud považoval odvolací soud za vážný důvod, opravňující žalobce podle [§ 838](#) odst. 1 věty druhé ObčZ ze sdružení vystoupit, skutečnost, že v důsledku novelizace zákona o dani z přidané hodnoty byl žalobce postižen nepříznivou majetkovou situací jako plátce daně proto, že byl účastníkem smlouvy o sdružení, která mu bránila dosáhnout zrušení registrace plátce daně, pak se dovolací soud nemůže s tímto právním posouzením ztotožnit.

Podle [§ 838](#) odst. 1 ObčZ každý účastník může ze sdružení vystoupit, ne však v nevhodné době a k újmě ostatních účastníků sdružení. Z vážných důvodů však může ze sdružení vystoupit kdykoli, a to i když byla dohodnuta výpovědní lhůta. Toto ustanovení nepochybně předpokládá, že každé vystoupení účastníka ze sdružení před dosažením sjednaného účelu je citelným zásahem, majícím dopad nejen na dosažení sjednaného účelu, nýbrž i na majetkové poměry, resp. podnikatelské záměry účastníků sdružení. Proto citované ustanovení [občanského zákoníku](#) ve své první větě omezuje možnost účastníka ze sdružení vystoupit jak z hlediska časového, tak i z hlediska ochrany ostatních účastníků sdružení před možnou újmou. Tato omezení však neplatí, jde-li o vystoupení účastníka ze sdružení podle věty druhé citovaného ustanovení [občanského zákoníku](#), tedy o vystoupení z vážných důvodů. Z toho lze vyvodit, že vážné důvody, opravňující účastníka ze sdružení vystoupit bez ohledu na vhodnost doby a újmu způsobenou tím ostatním účastníkům sdružení, musejí svou závažností a důležitostí převažovat negativní (nepříznivé) dopady na situaci ostatních účastníků sdružení. Vážné důvody pro vystoupení účastníka ze sdružení mohou spočívat jak v událostech na straně účastníků, tak ve vnějších okolnostech, majících dopad na dosažení sjednaného účelu sdružení. Vždy však musí jít o takový důvod, pro který i přes újmu způsobenou ostatním účastníkům nelze na vystupujícím účastníkovi spravedlivě požadovat, aby ve sdružení dále setrval. Takovým vážným důvodem však nemůže být změna právní úpravy daňové povinnosti účastníka, resp. skutečnost, zda účastník sdružení je či není plátcem daně, nebo dokonce okolnost, že další setrvání účastníka ve sdružení mu brání dosáhnout zrušení jeho registrace jako plátce daně z přidané hodnoty.

Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že si odvolací soud v napadeném rozsudku nesprávně vyložil otázku závažných důvodů opravňujících účastníka k vystoupení ze sdružení podle ustanovení [§ 838](#) odst. 1 věty druhé ObčZ, které na daný případ nesprávně aplikoval.